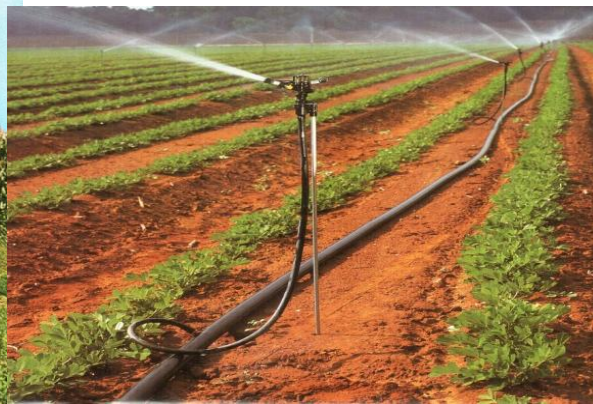
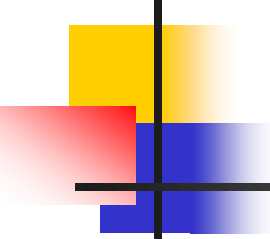

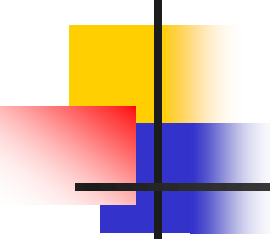
Ефект от напояването на някои бобови култури при различен тип почви

инж. Т. Ташев, инж. В. Кънчева, гл. ас. д-р инж. В. Петрова

Отдел „Хидромелиорации“
*Институт по почвознание, агротехнологии
и защита на растенията „Никола Пушкарров“*

-
- При отглеждане на бобовите култури - соя, люцерна, зрял фасул и зелен фасул при поливни условия брутните печалби са ниски и много чувствителни към всякакви колебания в разходите за услуги свързани с напояване. Разходите за напояване са решаващ фактор за успеха на тяхното производство.
  - Високата цена на поливната вода предоставяна от доставчика "НС-ЕАД" е основна причина за отказ от напояване от повечето земеделски фермери и търсене на алтернативни решения за задоволяване на биологичните потребности на земеделските култури от вода, чрез ползване на собствени водоизточници или обединяване в СН.

-
-
- Основният критерий за оценка на ефективността от отглеждане на дадена култура е **допълнителния чист доход**, в лв/дка на фермера от напояване на дадена култура.
  - Общият добив по култури е определен на база данни от дългогодишни изследвания на ИХМ и средни добиви, получени в различни райони на страната.
  - Използвана е и компютърна програма „Добив“ на проф. Д. Давидов, в която са обобщени добивите при поливни и неполивни условия и на база на тях е изчислен „Допълнителният добив от напояване“.

Разходи за напояване

Напояване чрез дъждуване

Капитални вложения	
[лв/da]	500
Амортизационни отчисления	
[лв/da.год.]	35
Експлоатационни разходи	
[лв/da.год.] при цена на водата	
- 0,001 лв/м ³	43
- 0,10 лв/м ³	79
Всичко разходи	
[лв/da.год.] при цена на водата	
- 0,001 лв/м ³	78
- 0,10 лв/м ³	114
0,001 лв/м³ – при водовземане от повърхностни и подземни води	

Подобрено гравитачно напояване

Капитални вложения	
[лв/da]	170
Амортизационни отчисления [лв/da.год.]	
	19
Експлоатационни разходи [лв/da.год.] при цена на водата	
- 0,001 лв/м ³	54
- 0,10 лв/м ³	94
Всичко разходи	
[лв/da.год.] при цена на водата	
- 0,001 лв/м ³	73
- 0,10 лв/м ³	113
0,10 лв/м³ –при доставка на вода от Сдружение за напояване	

Ефект от напояване на соя

РАЙОН	Напоителна норма	Добиви при поливни и условия	Добиви при неполивни условия	Ефект от напояването	Доп. Доход от напояване*	Допълнителен чист доход при подобро гравитачно напояване		Допълнителен чист доход при дъждуване	
						0,001 лв/м ³	0,10 лв/м ³	0,001 лв/м ³	0,10 лв/м ³
Павликени (карбонатни черноземи)	186	400	222	178	142	69	29	64	28
Кнежа (типичен чернозем)	186	397	214	183	146	73	33	68	32
Каварна (излужен чернозем)	266	397	116	281	225	152	112	147	111
Ст. Загора (чернозем смолница)	234	433	184	249	199	126	86	121	85
Харманли (излужени кафяви горски)	248	439	164	275	220	147	107	142	106
Първомай (алувиални)	219	427	198	229	183	110	70	105	69

*При изкупна цена на соята =800 лв./тон

Ефект от напояване на соя

РАЙОН	Напоителна норма	Добиви при поливни и условия	Добиви при неполивни условия	Ефект от напояването	Доп. Доход от напояване*	Допълнителен чист доход при <u>подобро гравитачно напояване</u>		Допълнителен чист доход при <u>лъждване</u>	
						0,001 лв/м ³	0,10 лв/м ³	0,001 лв/м ³	0,10 лв/м ³
Павликени (карбонатни черноземи)	186	400	222	178	91	18	-22	13	-23
Кнежа (типичен чернозем)	186	397	214	183	93	20	-20	15	-21
Каварна (излужен чернозем)	266	397	116	281	143	70	30	65	29
Ст. Загора (чернозем смолница)	234	433	184	249	127	54	14	49	13
Харманли (излужени кафяви горски)	248	439	164	275	140	67	27	62	26
Първомай (алувиални)	219	427	198	229	117	44	4	39	3

*При изкупна цена на соята =500 лв./тон

Ефект от напояване на люцерна

РАЙОН	Напоителна норма	Добиви при поливни условия	Добиви при неполивни условия	Ефект от напояването	Доп. Доход от напояване*	Допълнителен чист доход при <u>дъждуване</u>	
	mm	kg/da	kg/da	kg/da	лв./da	0,001 лв/м ³	0,10 лв/м ³
Павликени (карбонатни черноземи)	240	1467	669	798	239	161	125
Кнежа (типичен чернозем)	300	1545	582	963	289	211	175
Каварна (излужен чернозем)	360	1364	181	1182	355	277	241
Ст. Загора (чернозем смолница)	360	1573	447	1127	338	260	224
Харманли (излужени кафяви горски)	420	1593	307	1225	368	290	254
Първомай (алувиални)	300	1473	473	1001	300	222	186

*При изкупна цена на люцерната = 300 лв./тон

Ефект от напояване на люцерна

РАЙОН	Напоителна норма	Добиви при поливни условия	Добиви при неполивни условия	Ефект от напояването	Доп. Доход от напояване*	Допълнителен чист доход при <u>дъждуване</u>	
						mm	kg/da
Павликени (карбонатни черноземи)	240	1467	669	798	160	82	46
Кнежа (типичен чернозем)	300	1545	582	963	193	115	79
Каварна (излужен чернозем)	360	1364	181	1182	236	158	122
Ст. Загора (чернозем смолница)	360	1573	447	1127	225	147	111
Харманли (излужени кафяви горски)	420	1593	307	1225	245	167	131
Първомай (алувиални)	300	1473	473	1001	200	122	86

*При изкупна цена на люцерната = 200 лв./тон

Ефект от напояване на зрял фасул

РАЙОН	Напоителна норма	Добиви при поливни и условия	Добиви при неполивни условия	Ефект от напояването	Доп. Доход от напояване*	Допълнителен чист доход при подобро гравитачно напояване		Допълнителен чист доход при дъждуване	
						0,001 лв/м ³	0,10 лв/м ³	0,001 лв/м ³	0,10 лв/м ³
Павликени (карбонатни черноземи)	60	156	139	17	77	4	-37	-2	-38
Кнежа (типичен чернозем)	60	150	137	13	59	-15	-55	-20	-56
Каварна (излужен чернозем)	120	147	98	49	221	148	108	143	107
Ст. Загора (чернозем смолница)	120	142	116	26	117	44	4	-126	-162
Харманли (излужени кафяви горски)	120	148	115	33	149	76	36	-95	-131
Първомай (алувиални)	120	143	122	21	95	22	-19	-149	-185

*При изкупна цена на зрял фасул = 4,50 лв./кг .

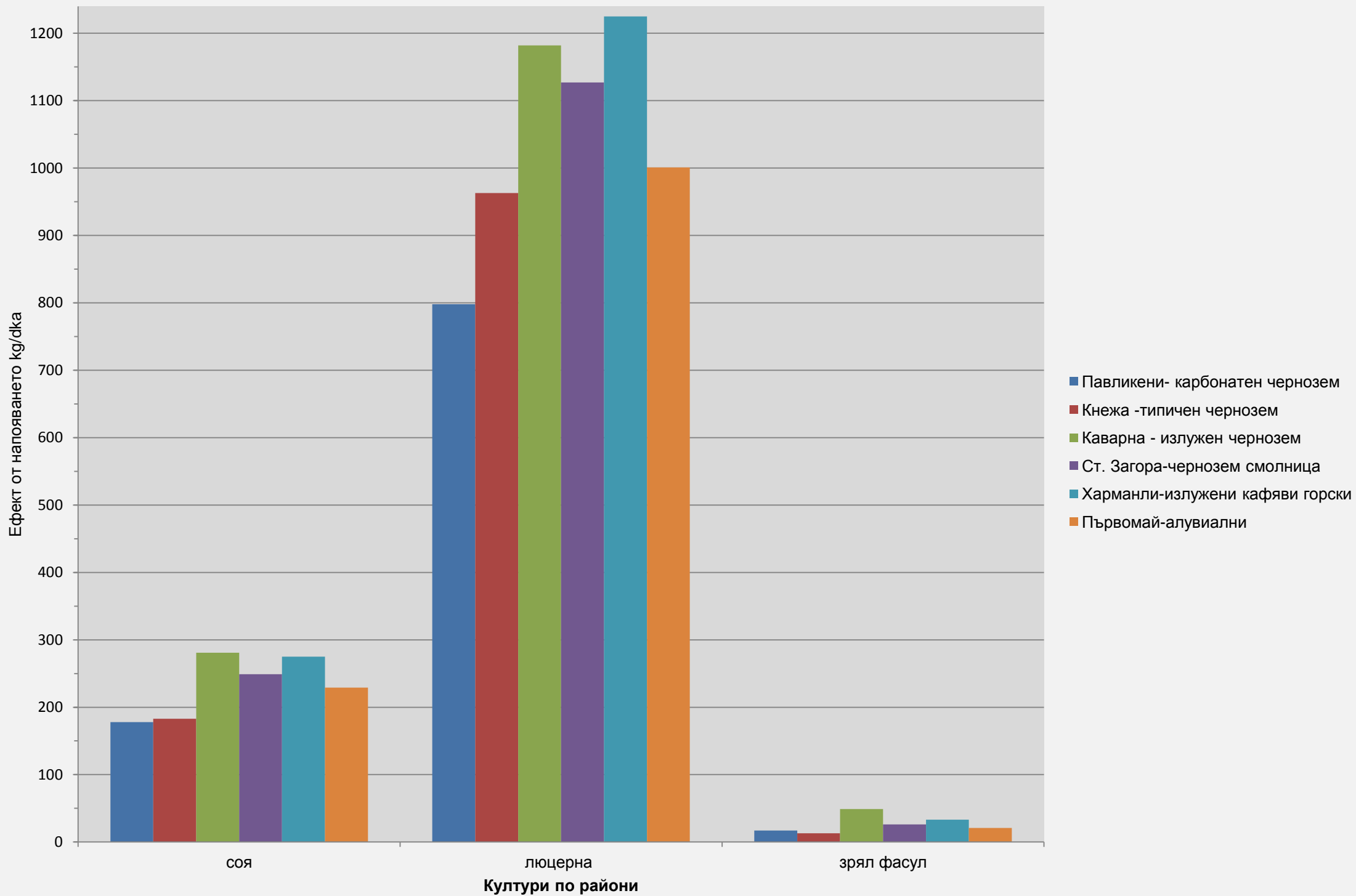
Ефект от напояване на зелен фасул

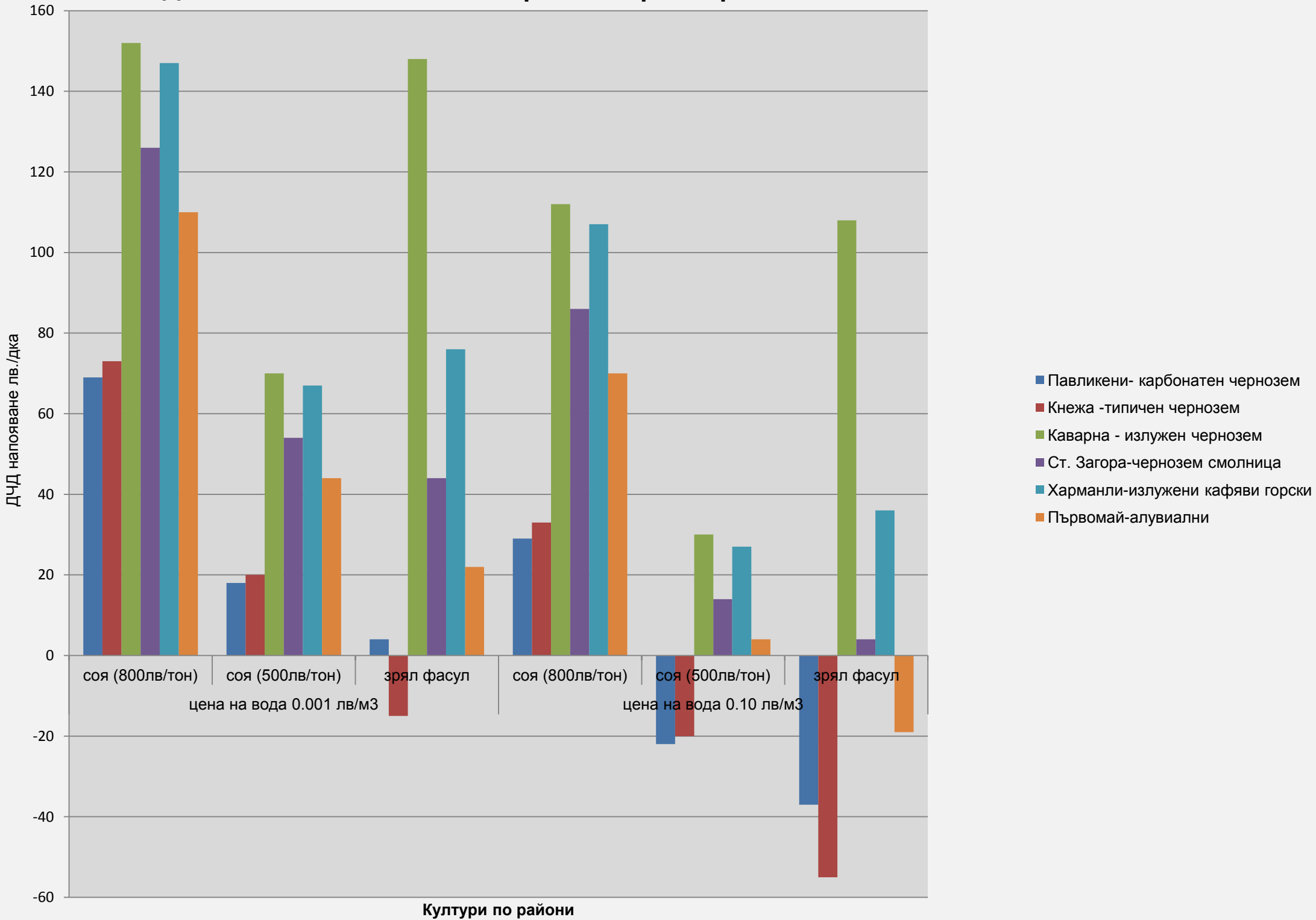
РАЙОН	Напоителна норма	Добиви при поливни и условия	Добиви при неполивни условия	Ефект от напояването	Доп. Доход от напояване*	Допълнителен чист доход при <u>подобро гравитачно напояване</u>		Допълнителен чист доход при <u>дъждуване</u>	
	mm	kg/da	kg/da	kg/da	лв./da	0,001 лв/м ³	0,10 лв/м ³	0,001 лв/м ³	0,10 лв/м ³
Пловдив (алувиални)	235	1480	424	1056	1056	983	943	891	978

*При изкупна цена на зрял фасул = 1,00 лв./кг

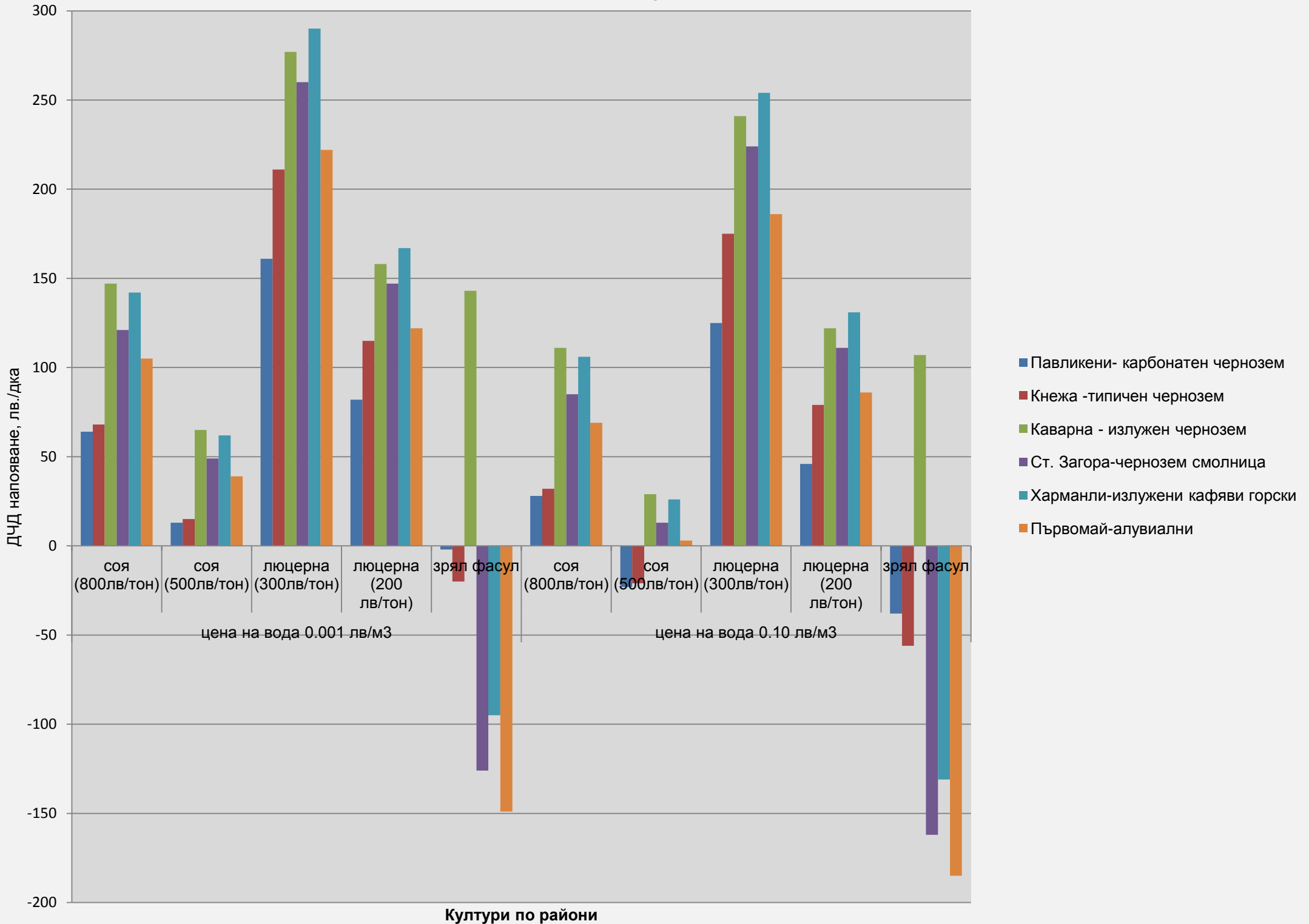
Ефект от напояването на земеделските култури

Допълнителен чист доход при подобро гравитачно напояване

Допълнителен чист доход при дъждуване

ИЗВОДИ

- От разгледаните шест района представени от шестте основни вида почви се вижда, че най-висок ефект от напояването на земеделските култури се получава при отглеждането им на почвен тип излужени черноземи. Това се дължи на факта, че те, формират най-високи добиви в сравнения с останалите почвени типове в България, поради високото си хумусно съдържание и добрите водно-физични свойства, които определят водозадържащата им способност.
- Най-голямо отражение върху ефекта от напояване оказва изкупната цена на продукцията и цената на поливната вода.

АДРЕС ЗА КОНТАКТИ:

София 1331
ул. "Шосе Банкя" № 7

ИНСТИТУТ ПО ПОЧВОЗНАНИЕ, АГРОТЕХНОЛОГИИ И

ЗАЩИТА НА РАСТЕНИЯТА «НИКОЛА ПУШКАРОВ»

ОТДЕЛ "ХИДРОМЕЛИОРАЦИИ И ПРЗК"

Тел. (359 2) 8929367

E-mail: hmpushkarov@abv.bg, <http://www.issapp.org>